“ئێوارەیەک، جوانیم لەسەر ئەژنۆم دانا – بینیم تاڵ بوو. – جنێومپێدا”.. ئازاد حەمە

ناشرینییناسییەک لەم دەڕبڕینە سەرسوڕهێنەرەی شاعیری نوێخوازی یاخی و ڕێچکەشکێنی فەرەنسی رامبۆ Rimbaud پەنهانە، کە دواتر بەرەو تێڕامانمان دەبات لە جوانیناسییەک، کە لە هەناوی ناشرینییدا خۆیمەڵاسداوە. بۆیە دەخوازین بپرسین: ئەوەی شایانی تێهزرینە لەو دێڕە شیعرییە وێنە شیعرییەکەیە یان ئەو دیدگایانەیە پێشتر لەسەر جوانیی هەمانبووە و، ئەم دەربڕینە شیعرییە پوچەڵیدەکاتەوە؟ ئەوەی لە دووتەیی ئەم دەربڕینە شیعرییەی رامبۆی تاقانە پەیپێدەبەین بینینی دیوی ناوەوەی جوانییە، کە لێدانە لە جەوهەری جوانیی، کە ئەوەش کێششەکە بە تێکشکاندنی ڕێساکان(لەوانە:ڕێسای جوانیناسی جوانیی)سەبارەت بە دیتنی جوانیی. ئەم تێکشکاندنە تەنها ڕووی زمانەوانیی و دواتر ڕووی جوانکاریی نییە، بەڵکو ڕووی رەوشتیشی هەیە. دێڕەکەی رامبۆ تەقەلایەکی ناهێمنانەیە، سوکایەتیکردنە بە جوانیی، بە بیرخستنەوەی جوانیناسی ناشیرینیش؛ ئەمەو لێدانێکی ڕادیکالانەی ڕێسای شیعری کلاسیکیشە، کە هەردەم مشەخۆربووە لەسەر چەمکی جوانیی. بەمجۆرە بێت جوانیی ئەوە نییە، کە خۆیمان نیشاندەدات؛ لە ناواخنەا ناشایان و ناشیرینە(زەقنەبووتە).

بۆ گەیشتن بە نەزانراو لە شیعردا، کە ئەوەش کارێکی ئاسان نییە، لێرەوە دەپرسین: شیعر ڕووبەرێکە بۆ بەرهەمهێنانی دیدگاکان، بەتایبەت دیدگا نەزانراوەکان؟واپێویستدەکات شیعر بەدواداچوون بە نادیارەکان (نەزانراوەکان)بکات، جا ئەوە چ لەناو ئاییندەدا بێت وەک هاوڕێیەتی، تەنیایی،چ ئەوەی جارێ گێنەکراوە سەبارەت بەوەی دێت لە دواتردا. مەبەست، هێشتا ئابرووچونەکان، کە جوانیی دەتوانێت بەمانیبهێنێت، بە زۆرێکمان ئاشکرا نیین. گشت ئەوانەش پەیوەندییان بە زەبری جوانییەوە هەیە. بەشێک لەو زەبرە تەنها بە لێدانی جوانیی یان ئاشکراکردنی ڕووی دزێوی جوانیی دەرناکەوێت، بەڵکو بە گەڕانەوەی دەسەڵات بە ناشرینییش دەردەکەوێت. لێرەوە دەکرێت قسەلەسەر تاڵی جوانیی و شیرینی ناشرینیی بێتە پێش. ناشرینیی دەمێکە ژێردەستەی جوانییە و لەو بەینەشدا مرۆڤایەتی قووربانییەکی زۆری داوە.

شیعر ڕێگەمان پێدەدات بە وشەسازیی شیعریی چەمکگەلێکی وەک

بەدەنگی، نەبینراوەکان بگەڕێن بە دەنگ و بینراو. بۆنموونە،چەمکی جوانیی لەم گوزارە شیعرییەی رامبۆ(""ئێوارەیەکیان،جوانیم خستە سەر ئەژنۆم– تەماشامکرد تاڵ بوو.–سوکایەتیمپێکرد"")ئەو جۆرەیە لە چەمکە نادیار و شەکەتکەرەکان،کە گاڵتەجاڕی لە هەناویاندا بەرجەستەیە. نەبینراو و نەگوتراو لەو دێڕە شیعرییە دیدگایەک لەسەر جوانیی دەوروژێنێت،کە ئاماژەیە لەسەر گۆڕینی سەیرکردن بە کیمیای جوانیی. ئەم کیمیا نوێیە خۆی لەسەر سەلیقەیی لە گاڵتەکردن بە جوانیی و نادڵنیابوون لە جوانیی بونیاددەنێت. جوانیی لێرە زامە و ئامانی بەنییە.
رامبۆ لەو دێڕەدا هیچ لە جوانییەدا نابینێت. لەوە ترسناکتر ئەوەیە،کە جوانیی گشت ئەمە بەخۆیەوە گرفتاردەکات و تامیشی تاڵە. بەمجۆرە سەرکۆنەکردنی جوانیی تەنها کارێکی جوانیناسییانە نییە لەسەر چەمکی جوانیی بەڵکو ئەرکێکی رەوشتییشە.ئەو ئەرکە رەوشتییە دەرفەت دەڕەخسێنێت لە بنچەی جوانیی حاڵیبین و لەو فریودانەش(هەڵخەڵەتاندنەش) بەئاگابین،کە جوانیی دەتوانێت لەگەڵ خۆی بیهێنێت.
لەسەر بنەمای ئەو دیتنەی لای سەرەوەمانبەت،جوانیی لە گەرووی ئەم دێڕە شیعرییەی رامبۆ تراویلکەیە(سەرابە)، دەستکاریکردنی جیهانبینی شیعرە بە خودی چاوەڕوانییەکان لە جوانیی. گەر جوانی ئەوە بێت خودی جوانی ڕایهێناوین لەسەر ئەزموونکردنی خۆی، ئەوا جوانیی بەس نییە. هیچ نەبێت لە بەرئەوەی ڕەچەڵەکی جوانیی ناشرینییە. جوانیی،کە بەرگەی ناشرینیی ناگرێت شێلگیرانە کاری خۆیدەکات؛ کار بە ئەوە دەکات هەر خۆی هەبێت و بەس. جوانیی غەدارە، هێرشبەر و داگیرکەرە.
پرسی جوانیی لەم دێڕە شیعرییەی رامبۆ پێکۆڵییە(پێداگرییە)لە تاڵی تامی جوانیی. چونکە جوانیی لە بنەدا خاکەڕا و سادە نییە. جوانیی تابێت پەژارەیهێنەر و شەکەهێنەرە بە ئەوانەی لە چاوەڕوانی ئەوەدان جوانیی شتێکی زۆریان پێببەخشێت. هاوکات گومانی ناوەت ئەم گوزارە شیعرییە شاکارگەلە؛ زەوییەکی بەپیتە بە بینینی دیوە شاراوەکانی جوانیناسی جوانیی، دانهێنانیشە بە شتگەلێک لە جوانییدا پەنهانە؛ وەک تاڵییەکەی، فریودەرییەکەی. بۆیە بە رامبۆ سوکایەتیکردن بە(جنێودان بە)جوانیی تۆمەت نییە، تەقەلایەکە بە تاوتوێکردنی پەیوەندی ناساکارانەی نێوان جوانیی و ناشرینیی.
بەهۆی ئەم دەستەواژە شیعرییەی رامبۆوە دوا قسەمان سەبارەتدەکەین بەو دەخشەواوییەی شیعری هاوچەرخی کوردی لەڕووی جوانکارییەوە دووچاریبووە، کە بە زۆرەکیش ڕوون نییە بە شیعری هاوچەرخی کوردی لەڕووی جوانیناسییەوە بەو دەردە بڕاوە؟ واتە بە خێرایی تاوە بە

جوانیی/ ئ□و□ د□رئ□نجامی ه□و□ ب□ پ□ش□نگبوون یان ب□ئاگاییبوون ل□و گ□□انکارییان□ی ب□س□ر جوانییدا هاتوو□؟
چ□ن شیعری هاوچ□رخی کوردی ل□□ووی جوانیناسیی□و□ خ□ی ب□ت؟ ئ□م خ□بوون□ ناش□ت ل□و□و□ د□ستپ□کات ئ□و ه□موو ناجوانییان□ ی‌ببین□ت، ک□ ب□رد□وام □□ژان□ د□یژ□ت؟ ک□وا ب□ت ب□د□ب□ت ئ□و ه□موو جوانیی□ در□یینان□ ل□ناو شیعر□کانیدا ه□بن؟گ□رووی شیعری نو□ی کوردی ،ز□ر ب□د□گم□ن ن□ب□ت،خ□ی نیی□، ل□ خ□ی نام□ی□ و بو□رنیی□ ل□ بینینی ناشرینیی□کان. د□ست□واژ□ شیعریی□ نو□کانمان ل□گ□□ ل□ژیکی ئ□و دونیا ناشرین□ی شاعیر ب□رد□وام د□یژ□ت ی□کناگر□ت□و□. چ□مک□ م□د□رن□کانی ناو د□قی شیعریی ئ□ستامان تا□اد□ی□ک ه□ر□ه□موو ک□یل□ی جوانیین و ترسن□کن ل□ بینینی دیوی ترسناک و ه□□خ□□□ ت□ن□ری جوانیی س□رد□م.
س□رئ□نجام ئ□و□ د□□□یین،ک□ شیعری ه□نووک□ی نو□مان م□زد□ی ت□گ□یشتن□کی نو□ی ب□ ناشرینیی پ□نیی□؛ ب□ ئ□و جوانیی□ش پ□نیی□،ک□ داگیرکار و چ□وس□ن□ری ناشرینیی□. ب□ی□ هیوام ب□و شیعر□ کوردییان□ نیی□ بانگ□واز ب□ جوانیی□ک د□ک□ن ل□وانل□و□ ل□ در□. ه□ر ئ□م در□ی□ش□ □□گانادات ت□گ□یشتنی □□خن□یی س□رھ□□دات س□ بار□ت ب□ □□چ□□□کی جوانیی و ئ□و غ□در□ی جوانیی ل□□ووی م□ژوویی□و□ ل□ ناشرینیی کردوو□تی. ئ□م خواست□ی ئ□م□ ه□شیاریی□کی فراوانتری د□و□ت ل□و□ی ئ□ستا س□بار□ت ب□ جوانیی لای شاعیران و □□خن□گرانی ئ□د□بی کورد ل□ئارادان.... .ب□داخ□و□، ناشرینیناسی ه□وا□□ک□ و جار□ ن□گ□یشتوو□ ب□ شاعیر□نو□خواز□کانی ه□نووک□مان.

ئازاد ح□م□
پر□فیس□ر ل□ ف□لس□ف□ ل□ زانک□ی سل□مانی

س□رنج: ئ□م گوزار□ شیعریی□ د□□□کی شیعری شاعیری ف□ر□نسی رامب□ Arthur Rimbaud□ی ل□”و□رز□ک ل□ د□ز□خدا”، ک□ ب□مج□ر□ی□:
Un soir, j’ai assis la Beauté sur mes genoux — Et je l’ai trouvée amère. — Et je l’ai injuriée.
.